

Internationalt:

Territoriel stigmatisering i den avancerede marginalitets tidsalder

Af Loïc Wacquant

Den komparative sociologi om strukturerne, dynamikkerne og erfaringerne af urban forsømmelse i De Forenede Stater og de største lande i den Europæiske Union i løbet af de sidste tre årtier afslører ikke en konvergens i den amerikanske ghettos mønster sådan som de dominerende medier og politiske diskurser udlægger det, men fremkomsten af et nyt marginalitetsregime på begge sider af Atlanten.¹⁾ Dette regime genererer fattigdomsformer som hverken er residuale eller cykliske eller midlertidige, men indskrevet i de nuværende samfunds fremtid for så vidt at de bliver fodret af den igangværende fragmentering af lønarbejdets relationer, den funktionelle afkobling af forsømte boligområder fra de nationale og globale økonomier, og velfærdsstatens rekonfiguration til et instrument til at håndhæve pligten til lønnet arbejde i den polariserende by. Baseret på en metodisk sammenligning af den sorte amerikanske ghetto og de fransk arbejderklasse *banlieues* (ydre byer) ved århundredeskiftet (Wacquant 2007), så vel som en selektiv sondering af de forandrende former for sociale relationer og hverdags erfaringer i degraderede boligområder i andre avancerede samfund, belyser denne artikel tre distinkte rumlige egenskaber ved 'avanceret marginalisering' og udtrækker deres implikationer for formationen af prekariatet* i postindustrielle samfund ved indgangen til det 21ende århundrede.

Territoriel fiksering og stigmatisering

Snarere end at være spredt udover arbejderklasse-områder tenderer avanceret marginalisering til at koncentreres i isolerede og afgrænsede territorier, der i stigende grad

---

* Prekariat er en sammentrækning af prekær og proletariat. Det bruges til at beskrive en ny kategori af arbejdere, hvis hverdag er præget af social usikkerhed på grund af det fragmenterede og økonomisk deregulerede arbejdsmarkeds kortvarige og lavtlønnede ansættelser. Termen cirkulerede blandt italienske og franske fagforeningsfolk og blev brugt af Pierre Bourdieu i artiklen "La précarité est aujourd'hui partout" fra *Contre-feux* (Raisons d'Agir, 1998) og oversat til engelsk som "Job insecurity is everywhere now" i *Acts of Resistance: Against the New Myths of Our Time* (Polity Press, 1998). O.a.

Banlieu, "en ydre by" ved Paris

opfattes af både udefrastående og indenfrakommende som en social skærsild, spædalske fjendeland i hjertet af den postindustrielle storby hvor kun samfundets afskum vil acceptere at opholde sig.

Når disse 'straffede steder' (Petonnet 1982) er, eller truer med at blive, permanente fikspunkter i det urbane landskab, formerer og sammenklumper diskurser om bagvaskelse sig om dem, 'nedefra' i dagliglivets almindelige interaktioner så vel som 'ovenfra' i de journalistiske, politiske og bureaukratiske (ja selv videnskabelige) felter.²⁾ Et *sted*s vanære påføres således allerede eksisterende stigmata, der traditionelt associeres med fattigdom og etnisk oprindelse eller postkolonial immigrantstatus til hvilket det er tæt knyttet, men som det ikke kan reduceres til. Det er bemærkelsesværdigt, at Erving Goffman (1963) ikke nævner beboelsessted som en af de 'skavanker' som kan 'diskvalificere individet' og frarøve ham eller hende 'andre menneskers fulde accept'. Dog udviser territorial vanære egenskaber, der er analoge med dem som kropslig, moralsk og tribal stigmata udviser, og det indebærer dilemmaer med at håndtere information, identitet og sociale relationer som er helt lig disse, selv om det også optræder med sine egne distinkte egenskaber. Af de tre hovedtyper af stigma, som Goffman (1963:4-5) oplister – 'kropslige afskyeligheder', 'karakterbrister' og 'race-, nations- og religionsmærker' – er det til den tredje at det territoriale stigma er beslægtet eftersom den som den sidste 'kan overføres gennem slægtslinjer og ligeligt smitter alle familiemedlemmerne'. Men til forskel fra disse andre vanærestempler kan det ganske let skjules eller dæmpes – ja selv annulleres – gennem geografisk mobilitet.

I alle metropoler i Den Første Verden er en eller flere byer, distrikter eller koncentrationer af almene boligbyggerier offentligt kendt og genkendt som urbane helvedeshuller, hvor tingenes orden er vold, moralsk fordærv og forfald. Nogle steder erhverver sig ligefrem status som nationale eponymer* for alle de ondt og farer man nu mener plager den dualiserede by:³⁾ Les Minguettes og La Courneuve eller boligkomplekset

* Et eponym er et ord dannet af et personnavn, f.eks. marxisme efter Karl Marx. O.a.

Mirail i Toulouse for Frankrigs vedkommende; South Central Los Angeles, Bronx, og Cabrini Green projektet i Chicago for USA's; Duisberg-Marxloh og Berlin-Neukölln for Tysklands; distrikterne Toxteth i Liverpool, Saint Paul i Bristol, eller Meadow Well i Newcastle for Englands; og Bijlmer og Westelijke Tuinsteden i Amsterdam for Hollands vedkommende. Selv de samfund der bedst har modstået fremkomsten af avanceret marginalisering, som de skandinaviske lande, er påvirket af dette fænomen af territorial stigmatisering sammenkædet med opkomsten af zoner reserveret for byens udstødte:

Det er ligegyldigt hvor jeg rejser hen [gennem Sverige], alle steder får jeg de samme spørgsmål når folk hører hvor jeg kommer fra: 'Bor du i Tensta? Hvordan kan du bo der? Hvordan kan du klare at leve i en ghetto?' (Pred 2000:129)⁴⁾

Om disse områder i virkeligheden er forfaldne og farlige eller ej, og om deres befolkning er komponeret af fattige mennesker, minoriteter og udlændinge, betyder næsten intet når det kommer til stykket: den fordomsfulde tro på at de er, rækker til at af føde socialt skadelige konsekvenser.

Dette gælder på niveauet for strukturen og teksten af hverdagens sociale relationer. At leve i et (sub)proletarisk boligprojekt i periferien af Paris, for eksempel, skaber en 'afdæmpet følelse af skyld og skam hvis uerkendte vægt forkvakler den menneskelige kontakt' (Pétonnet 1982:148). Menneskene dér skjuler almindeligvis deres adresse, undgår hjemmebesøg af familie og venner, og de føler sig tvunget til at undskylde at de bor i et berygtet område som pletter deres selvbillede. 'Jeg er ikke selv fra *cit *', insisterer en ung kvinde fra Vitry-sur-Seine, 'jeg bor her fordi jeg har problemer lige nu, men jeg er ikke herfra, jeg har ikke noget at gøre med alle de mennesker herovre' (Pétonnet 1982:149). En af hendes naboer opfordrer antropologen til ikke at forveksle *cit * med et almindeligt boligområde, 'for i et almindeligt boligområde har man alle... mens her har man kun lort' (Pétonnet 1982:14). På tilsvarende måde nægter beboerne i Chicagos ghetto at høre til kvarterets mikrosamfund og de stræber efter at distancere sig selv fra et sted og en befolkning som de ved er uni-

verselt besudlede og som medierne og bestemte intellektuelle diskurser aldrig stopper med at give et nedværdigende billede af (Wacquant 2007).

Den alvorlige følelse af social uværdighed som indhyller de degraderede kvarterer kan kun blive svækket ved at skubbe stigmaet videre på en ansigtsl s, d emoniseret anden – underboen, immigrantfamilien der bor i en tilst ende bygning, de unge på gaden som 'tager stoffer' eller er involveret i gadesvindleri, eller beboerne ovre i den anden blok som man mistænker for illegalt at være på understøttelse. Denne *laterale nedv rdigelses- og gensidige distanceringslogik*, som tenderer til videre at opl se de allerede svækkede kollektiver i de forsømte urbane zoner, er svær at tjekke eftersom:

det stigmatiserede kvarter forn drer [degraderer] dem der bor der symbolsk og de degraderer det symbolsk tilbage, eftersom det at være frarøvet alle de nødvendige midler til at deltage i de forskellige sociale spil gør at deres fælles lod kun består i deres fælles bandlysning. N r en population, der er homogen i dens forarmelse samles på et sted, har det også den effekt, at forarmelsen forstærkes (Bourdieu 1999/1993: 129)

Effekterne af territorial stigmatisering mærkes også på de offentlige politikkers niveau. Så snart et sted offentligt er stemplet som en 'lovl s zone' eller 'forbryderpal et' uden for de fælles normer⁵⁾ er det nemt for myndighederne at retfærdiggøre særlige tiltag, som afviger fra både lov og skik, hvilket kan have effekten – hvis ikke intentionen – at beboerne destabiliseres og yderligere marginaliseres, hvorved de underkastes det deregulerede arbejdsmarkeds diktat, og gøres usynlige eller drives ud af et eftertragtet sted.⁶⁾ Således er kvarteret Sao Joao de Deus, en 'slumificeret' sektor i det nordlige Porto med en stærk og iøjefaldende tilstedeværelse af sigøjnere og Cape Verde efterkommere, i kølvandet på en serie sensationspr gede fjernsynsudsendelser, nu kendt over hele Portugal som den djævelske inkarnation af det '*barrio social degradado*' [det socialt degraderede kvarter]. Portos myndigheder udnyttede dette usle omdømme som et '*hipermercado das drogas*' [stofferne's varehus] til at igang-

sætte en 'byfornyelsesproces' som takket være en serie hårdhændede politirazziaer essentielt retter sig mod at bortvise og sprede de lokale misbrugere, besættere, arbejdsløse og andet menneskeaffald for at genindsætte kvarteret i byens boligmarkedskredsløb – uden at bekymre sig det mindste om de således fordrevne beboere.⁷⁾

Rumlig fremmedgørelse og opløsningen af 'sted'

Den anden side af denne territorielle stigmatiseringsproces er opløsningen af 'sted', dvs. tabet af en menneskeliggjort, kulturel genkendelig og socialt filtreret lokalitet med hvilket marginaliserede urbane befolkninger identificerer og i hvilket de føler sig 'hjemme' og i relativ sikkerhed. Postfordistiske teorier lader forstå, at den aktuelle rekonfiguration af kapitalismen ikke blot indebærer en enorm omfordeling af firmaer og økonomiske strømme, jobs og mennesker *i rum*, men også en kursændring i organisering og erfaringen *af rum* i sig selv (se særligt Harvey 1989; Soja 1989; Shields 1991). Disse teorier er konsistente med den radikale omdannelse af både den sorte amerikanske ghetto og de franske arbejderklasse *banlieues* siden slutningen af 1970erne eftersom disse er blevet reducerede fra offentlige 'steder' ['places'] svøbt i fælles følelser og forenede betydninger, understøttet af praksisser og institutioner af gensidighed, til ligegyldige 'rum' ['spaces'] af ren overlevelse og nådesløs konkurrence.

Distinktionen mellem disse to opfattelser eller bestemmelsesmåder af det eksisterende miljø kan formuleres således: "Steder" er "fulde" og "fikserede", stabile arenaer' mens "rum" er "potentielle tomrum", "mulige trusler", områder der må frygtes, sikres eller fraflygtes' (Smith 1987:297). Skiftet fra stedspolitik til rumspolitik, tilføjer sociologen Dennis Smith, er hjulpet frem af svækkelsen af bånd funderet på et territorielt fællesskab inden i byen. Det er også næret af individernes tendens til tilbagetrækning til husholdningens privatiserede sfære og af stræben efter sikkerhed og af den generelle svækkelse af sociale kollektiver.⁸⁾ Man må her være varsom for ikke at romantisere betingelserne i de proletariske kvarterer og

tidligere tiders segregerede enklaver: der var aldrig en 'guldalder' hvor livet i den amerikanske ghetto og det franske folkelige *banlieue* var sødt og sociale relationer deri harmoniske og indfrie. Alligevel vedbliver det at erfaringen af urban relegation på dette niveau har forandret sig i måder som gør den distinktiøst mere byrdefuld og fremmedgørende i dag.

For kort at illustrere: indtil 1960erne var den sorte amerikanske ghetto stadig et 'sted', et kollektivt *oekoumène*, et menneskeliggjort urbant landskab med hvilket sorte følte en stærk positiv identifikation – selv om det var et produkt af brutal og ubøjeelig racial undertrykkelse – som udtrykt i retorikken om 'soul' (Hannerz 1968), og over hvilken de ønskede at etablere kollektiv kontrol – som var det prioriterede mål for Black Power bevægelsen (Van Deburg 1992). Nutidens hyperghetto er et 'rum', og dette blotlagte rum er ikke længere en fælles ressource som afrikansk amerikanere kan mobilisere og anvende for at beskytte sig selv fra hvid dominans og finde kollektiv støtte for deres mobilitetsstrategier. Tværtimod: det er blevet en vektor for intra-fælles deling og et instrument for den faktiske fængsling af det sorte bymæssige subproletariat, et frygtet og afskyet territorium fra hvilket 'alle prøver at komme ud' som en informant fra Chicagos sydside pludseligt sagde det.⁹⁾

Langt fra at tilvejebringe et beskyttende skjold mod usikkerhederne og tryk fra verden udenfor er hyperghettoens rum beslægtet med en entropisk og farefuld slagmark på hvilken en fire-hjørnet konkurrence udkæmpes mellem (I) uafhængige og organiserede gaderovdyr (svindlere og bander) som søger at plyndre de sparsomme rigdomme, der stadig cirkulerer i det; (II) lokale beboere og deres græsrodsorganisationer (som 'Mødre Mod Stoffer' på Chicagos vestside, eller klubhuse og handelsforeninger hvor de har overlevet), som kæmper for at bevare deres kvarters brugs- og udvekslingsværdi; (III) statslige overvågnings- og social kontrol agenturer som er betroet opgaven at beholde vold og uorden indenfor den racialiserede metropols kernes grænse, heriblandt social arbejdere, politiet, domstolene, prøveløsladelses aktører, etc.; og (IV) udefrakommende institutionelle rovdyr (i særdeleshed ejen-

Chicago ghetto

domsmæglere) for hvem det kan give fænomenale profitter at konvertere det Sorte Bæltets yderkantssektioner til brug for middel og øvre klasser der vender tilbage til byen.¹⁰⁾

Tab af et opland

Til erosionen af stedet er forsvindingen af et levedygtigt opland. I tidligere faser af moderne kapitalismes krise og restrukturering kunne arbejdere der midlertidigt var afvist fra arbejdsmarkedet falde tilbage på deres hjemsteds fællesskabs sociale økonomi, hvad enten det var et fungerende arbejderklassekvarter, den fælles ghetto, eller en landsby i indlandet eller i emigrationslandet (Young & Willmott 1986 [1957]; Kornblum 1974; Piore 1979; Sayad 1991).¹¹⁾

Da de var afskediget fra Chicagos fabrikker og støberier, møller og bil værksteder, hvor de sled i det på grund af en konjunkturedgang i den industrielle økonomi, kunne beboerne i midten af det 20ende århund-

redes Bronzeville regne med støtte fra slægt, klike og kirke. De fleste indbyggere forblev lønarbejdere i deres distrikt og et tæt knyttet bånd af naboskabsbaserede organisationer hjalp med at udligne slaget fra de økonomiske trængsler. Yderligere forsynede kriminalitetens og gadens økonomis 'skyggefule foretagender', som forgrenede sig henover hele den sorte klassestruktur, en dyrebar lappeløsnings beskæftigelse (Drake & Cayton 1993 [1945]:524-5). Som kontrast var størstedelen af beboerne på Sydsiden uden arbejde i 1990; det Sorte Bæltets hjerte er så godt som tømt for kollektive næringsmidler; og broer til lønarbejde udenfor er blevet drastisk indsnævrede hvis ikke afskåret af den helt og holdne deproletarisering af store segmenter af den lokale befolkning: brødre og søstre, onkler og venner er hårdt pressede for at hjælpe med at finde beskæftigelse når de selv har været uden arbejde i lang tid (Sullivan 1989; Wilson 1996).

Nu om dage kan individer der er varigt

ekskluderet fra betalt arbejde i forsømte områder ikke regne med kollektiv uformel støtte mens de venter på nyt arbejde, hvilket desuden meget vel aldrig kommer eller kommer kun forklædt som usikkert og periodisk underbeskæftigelse. For at overleve må de ty til individuelle 'selv-tilvejebringelses' strategier, 'skyggearbejde' og sort arbejde, undergrundshandel, kriminelle aktiviteter og kvasi-institutionaliseret 'bondefangeri' (Gershuny 1983; Wacquant 1998 [1992]; Engbersen 1996), som kun gør lidt for at lindre usikkerheden eftersom 'de fordelingsmæssige konsekvenser ved det uformelle arbejdes mønstre i industrielle samfund er at forstærke snarere end at reducere eller at reflektere samtidige ulighedsmønstre' (Pahl 1989:249). Den uformelle økonomis karakter har også forandret sig i mange byer. Den er mere og mere udskilt fra det almindelige lønarbejdes sektor når den ikke er domineret af kriminelle handler (Barthélémy et al. 1990; Leonard 1998). Heraf følger at dens lukkede kredsløb tilbyder færre og færre indgangspunkter til den 'lovlige' beskæftigelses verden således at unge, der involveres i undergrundsarbejde ofte har alle chancer for at blive varigt marginaliserede (Bourgeois 1995). Hvis de fattige kvarterer i den Fordistiske æra var 'håbefulde slumområder i den indre by', er deres efterkommere i den deregulerede kapitalismes tidsalder mere beslægtede med den sydamerikanske urbane periferis 'fortvivlede slumstormer bosættelser' – for at låne et udtryk fra Susan Eckstein (1990).

Implikationer for prekariatets ufærdige genesis

Avanceret marginalitet adskiller sig også fra tidligere former for urban fattigdom ved at den udvikler sig i konteksten af klassedekomposition (Azémar 1992; Dudley 1994) snarere end klassekonsolidering, under pres fra en dobbelt tendens mod prekarisering og deproletarisering snarere end mod proletarisk forening og homogenisering (Kronauer et al. 1993; Wilson 1996). Dem som er un-

derlagt dens tropismer og fanget i dens hvirvel finder derfor sig selv frakoblet de traditionelle instrumenter for mobilisering og repræsentation af konstituerede grupper og som en konsekvens berøvet et *sprog*, et repertoire af fælles billeder og tegn gennem hvilket en kollektiv skæbne undfanges og mulige alternative fremtider projekteres.

Aldrende industriarbejdere og laverestående kontorarbejdere reduceret til arbejdere ved et funktionærmæssigt samleband eller gjort undværlige af teknologiske opfindelser og den rumlige omfordeling af produktionsaktiviteter; usikre og midlertidige arbejdere i den deregulerede servicesektor; lærlinge, trainees, og indehavere af tidsbegrænsede arbejdskontrakter; de arbejdsløse der løber tør for rettigheder og deltagere i 'sociale minimums'-programmer; langtidsmottagere af offentlig hjælp og de kronisk 'hjemløse'; tigere, lovovertrædere og bondefangere der lever af gadens lyssky økonomi; menneskeligt afskum fra de sociale og medicinale services og faste kunder fra det kriminalretslige system; det desillusionerede afkom af de faldende fraktioner af den autoktone* arbejderklasse, der står over for den uventede konkurrence med unge fra etnisk stigmatiserede fællesskaber og nye immigranter der strømmer ind på markedet for jobs og akkreditiver: hvordan smede følelsen af fælles betingelser og formål når økonomisk nød og social nødvendighed er så uensartet konfigureret? Hvordan forene kategorier, der selv om de måske kort eller varigt besætter tætte positioner i det sociale og urbane rums struktur i synkront tværsnit, følger divergerende livsbaner eller legemliggør forskellige dispositioner og orienteringer mod fremtiden? Og ud over disse naboskabs solidaritetsformer hvordan etablere konkrete og effektive forbindelser med den række af medarbejdere der er destabiliseret af arbejdskraftens afsocialisering på alle niveauer af det socio-beskæftigelsesmæssige hierarki (Perrin 2004)?

Selve spredningen af mærkater der formodes at udpege de spredte og uensartede populationer der er fanget i den sociale og

* Autokton er et begreb (anvendt inden for bl.a. geologi og biologi) der betegner noget eller nogen, der er naturligt hjemmehørende i et bestemt område. O.a.

rumlige marginaliserings knibtang – 'nye fattige', 'zonards', 'de ekskluderede', 'underklassen', 'banlieues unge', 'racailles' eller 'bøller', og treenigheden mellem 'sans' der fornyligt blev kanoniseret i den franske politiske debat (de arbejds-løse, hjem-løse, og papir-løse migranter) – er sigende for tilstanden af *symbolisk forvirring* der plager kanterne og sprækkerne i den genkomponerede sociale og urbane struktur. Fraværet af et fælles idiom om og ved hvilket de kan forene sig selv accentuerer den objektive fragmentering af dagens urbane fattige. Det urbane proletariats flerårige organisatoriske instrumenter for kollektiv stemme og krav-sætning, særligt de manuelle arbejderes fagforeninger og deres udløbere i den offentlige sektor, ender ud med at blive slående dårligt tilpassede til at håndtere spørgsmål der opstår og løber bag om det regulerede lønarbejdes traditionelle sfærer, og deres defensive taktikker forværrer ofte blot de dilemmaer, som de står overfor og de mange kløfter der adskiller dem fra marginernes nye (sub)proletariat.¹²⁾ De udsattes spirende organisationer af alle mulige slags, som foreninger af forsvarsgrupper for de arbejdsløse, hjemløse og papirløse immigranter, og græsrodsforeninger der kæmper på 'eksklusionens' mangeartede fronter, hvor de er opståede, er for skrøbelige og mangler endnu at modtage officiel anerkendelse på den politiske scene til at kunne håbe på at udøve mere end blot sporadisk og punktligt pres (Seméant 1998; Demazière & Pignoni 1999).

Hvad angår venstrefløjens partier, der på den politiske scene traditionelt tilfaldes opgaven med at repræsentere de kategorier, der er berøvet økonomisk og kulturel kapital, så er de alt for optaget af deres gensidigt ødelæggende stridigheder og fanget i partimaskine logikker og mediekup – når de ikke åbent har reorienteret sig selv mod de uddannede middelklasser som Socialistpartiet i Frankrig - til at forstå naturen og skalaen af urolighederne der ommøblerer de forsømte områder på den ene side, og til at forestille sig og igangsætte de offentlige politikker der er nødvendige for at dæmme op for den avancerede marginaliserings spiral på den anden.¹³⁾

Den meget svære navngivning af det dualiserede markedssamfunds fragmenter, slag-

ger og splinter som samler sig i metropolens udsatte zoner vidner om at *prekariatet* – hvis man således kan benævne det nye proletariats usikre kanter – endnu ikke har tiltrådt status af 'objektiv klasse' (Bourdieu 1977), 'tvunget til at forme sin subjektivitet ud af dets objektivering' af andre. Det vedbliver med at være i en tilstand af et simpelt sammensat konglomerat, *collectio personarium plurium*, udgjort af heterogene individer og kategorier og *negativt defineret* af sociale afsavn, materiel nød og symbolsk underskud. Kun et enormt, specifikt politisk arbejde med aggregering og repræsentation (i en triple kognitiv, ikonografisk og dramaturgisk betydning) kan håbe på at gøre det muligt for dette konglomerat at tiltræde til kollektiv eksistens og dermed til kollektiv handling. Men dette arbejde snubler over en uundgåelig og uoverstigelig modsætning, der udspringer af de spaltningstendenser der er konstituerende for det: *prekariatet* er en slags *dødfødt gruppe* hvis svangerskab nødvendigvis er ufærdigt eftersom man kun kan arbejde på at konsolidere det ved at hjælpe dets medlemmer til at flygte fra det, enten ved at finde et tilflugtssted i stabilt lønarbejde eller ved helt at flygte fra arbejdsverdenen (gennem social omfordeling og statsbeskyttelse). Modsat proletariatet i det marxistiske historiesyn, som er påkaldt at afskaffe sig selv i det lange løb ved at forene og universalisere sig selv, kan *prekariatet* kun skabe sig selv til straks at tilintetgøre sig selv.¹⁴⁾

Oversat af Christian Sandbjerg Hansen

NOTER:

1. Denne artikel er baseret på kapitel 8 i Wacquant ([2008] 2013) til hvilket læseren henvises for en mere dybdegående analyse af strukturen og transformationen af forsømte boligområder i USA og Frankrig ved afslutningen af det 20ende århundrede og for en mere fyldestgørende idealtypisk karakteristik af den urbane marginalitets nye regime.
2. Samfundsforskere har bidraget betydeligt til den urbane vanæres byrde ved at sammenbrygge pseudo-videnskabelige begreber som iklæder almindelige klasse- og racemæssige fordomme et analytisk klingende sprog. Det er for eksempel tilfældet med den stupide kategori om 'underklasseområde' som blev fremført af Erol Rickketts og Isabel Sawhill (1988) for (på en fuldkommen cirkulær måde) at karakterisere kvarterer beboet af 'underklassen', defineret ved et kvantificeret batteri af rumligt målte 'sociale patologier'.
3. Visse 'arnesteder' for urban undergang, som for eksempel the Bronx, opnår en lignende status på internationalt niveau, som Auyero (1999) gør opmærksom på i hans studie af en slum-by i Buenos Aires.
4. Tensta er et kvarter i Stockholms nordlige forstæder som huser høje koncentrationer af arbejdsløse og immigranter. I Sverige ved århundredeskiftet er 'problemområder' som Rinkeby i Stockholm og Rosengården ved Malmö almindeligvist og helt åbent kvasi-synonym med 'kvarterer med høj indvandrerdensitet' (*invandrantät område*). En nogenlunde tilsvarende dublet bruges til at betegne nedprioriterede byområder i Holland: 'achterstandswijken' og 'concentratiebuurten' (Uitermark, 2003).
5. Man kunne her citere utallige bøger om *banlieues* som har oversvømmet de franske boghandler i løbet af de seneste mange år, i hvilke klasseracisme konkurrerer med fantasier om den fremmede fare. Jeg nævner kun en enkelt, hvis titel rammende opsummerer dens indstilling: *Cités hors-la-loi. Un autre monde, une jeunesse qui impose ses lois* (Forbryderbebyggelser: En anden verden, en ungdom, der indfører sine egne love), Henni & Marinnet (2002). (Marinnet er en af de journalister fra den franske nationale tv-kanal France 2, der fabrikerede medietmyten om eksplosionen i 'tounates' ('gruppevoldtægter') i de forarmede *banlieues*). Under dække af at ville analysere og blæse til borgeralarm deltager disse bøger i den diskursive bagvaskelse af eksil-kvartererne og i den symbolske deportation af disses beboere.
6. Man ville i dette perspektiv være nødt til at undersøge, hvordan den dæmoniske legende om 'underklassen' (der paradoksalt nok også blev promoveret af progressive akademikere) bidrog til at legitimere den 'velfærdsreform', der førte til skabelsen af 'workfare' i USA med 1996-loven om personligt ansvar og arbejdsmuligheder på den ene side, og på den anden side taktikken med massive nedrivninger af store lavindkomstboligkomplekser i ghettoen under påskud af den påståede fordel ved rumlig spredning af fattige, der blev lovfæstet i 1998 med Lov om kvalitetsboliger og arbejdsansvarlighed (Crump 2003).
7. Jeg skylder Luis Fernandes (fra Portos Universitet) denne information og jeg henviser læseren til hans

- analyse af den rumlige stigmatisering der er vedhæftet de 'psykotropiske territorier' i den portugisiske by (Fernandes 1998: 68-79, 151-4, 169-74).
8. Se Schwarz (1990) for en grundig analyse af den traditionelle arbejderklassens 'defensive og tilbagetrukne privatisme' og dens accentuering på en baggrund af gruppeopløsning i en nordlig mineby i Frankrig. Læs de narrative redegørelser fra Kotlowitz (1991) og Jones & Newman (1997) for en beskrivelse af de kvartermæssige sociabilitets- og solidaritetsformers opløsning i vestside- og sydsideghettoerne i Chicago under presset fra ekstrem deprivation og vold.
9. De (delvist mislykkede) anstrengelser af den sorte middelklasse i Chicagos South Side for at distancere sig selv rumligt og socialt fra ghettoens smuldrende kerne og de trusler, den rummer, er dygtigt undersøgt af Pattillo-McCoy (1999).
10. Se Venkatesh (2000) for en kontekstualiseret redegørelse for 1990ernes kampe mellem lejerne i Robert Taylor Homes, de lokale bander, Chicagos boligadministration, og de forskellige andre by-agenturer; og se Abu-Lughod (1994) og Mele (1999) vedrørende kampene om og 'gentrificeringen' af arbejderklasse-distrikterne, som (små)borgerskabet i New York City geninvesterede i.
11. Vedrørende dette emne kan man drage nytte af at genlæse Larissa Lomnitzs (1977) klassiske analyse af det 'stedfortrædende sociale sikkerhedssystem' bestående af venner og naboer i Mexicos slum-byer og Carol Stacks (1974) monografi om kvinders gensidige hjælpenetværk i en sort ghetto i Midtvesten.
12. Dette er tilfældet når fagforeninger giver afkald på hårdt tilkæmpede kollektive rettigheder for at afværge massefyringer eller virksomhedsflytninger, eller når de accepterer institueringen af todelte løn- og bonussystemer som en måde at begrænse udhulingen af deres medlemskab (som det var tilfældet i en række nøglesektorer i USA, som for eksempel bilindustrien, telefonvæsenet og luftfarten).
13. På baggrund af et dybdestudie af en kommunistisk kommune i Paris' forstæder viser Olivier Masclet (2003) hvordan social og rumlig marginalisering var fulgt af marginaliseringen af 'cité-aktivister' i det lokalpolitiske felt.
14. Konsulter den flersproglige hjemmeside <http://republicart.net/disc/precariat/index.htm> for en samling af tekster, dokumenter og opfordringer til 'prekariatets' europæiske mobilisering (et begreb lanceret af Droits Devants, se 'Globalisation du précaire, mondialisation des résistances', *EcoRev*, Maj 2005). Se Perrin (2004) for en analyse af den øgede ustabilitet på arbejdsmarkedet og de nye mobiliseringsformer denne har genereret i marginen af det almindelige lønarbejde.

LITTERATUR:

- Abu-Lughod, Janet L. (1994) *From Urban Village to East Village: The Battle for New York's Lower East Side*. New York and Cambridge: Basil Blackwell.
- Auyero, Javier (1999) "This is Like the Bronx, Isn't It?" Lived Experiences of Slum Dwellers in Argentina', *International Journal of Urban and Regional Research* 23(1): 45-69.

- Azémar, Guy-Patrick (ed.) (1992) *Ouvriers, ouvrières. Un Continent morcelé et silencieux*. Paris: Éditions Autrement.
- Barthélémy, Philippe et al. (1990) *Underground Economy and Irregular Forms of Employment (travail au noir): Final Synthesis Report*. Brussels: Communauté Economique Européenne, mimeographed.
- Bourdieu, Pierre (1977) 'Une classe objet', *Actes de la recherche en sciences sociales* 17–18(May): 2–5.
- Bourdieu, Pierre ([1993] 1999) 'Effects of Place', in Pierre Bourdieu et al., *The Weight of the World*, pp. 123–129. Cambridge: Polity Press.
- Bourgois, Philippe (1995) *In Search of Respect: Selling Crack in El Barrio*. New York: Cambridge University Press.
- Crump, J. R. (2003) 'The End of Public Housing as We Know It: Public Housing Policy, Labor Regulation and the US City', *International Journal of Urban and Regional Research* 27(1): 179–87.
- Demazière, Didier and Pignoni, Maria-Teresa (1999) *Chômeurs, du silence à la révolte. Sociologie d'une action collective*. Paris: Hachette.
- Drake, St. Clair and Cayton, Horace R. (1993 [1945]) *Black Metropolis: A Study of Negro Life in a Northern City*. Chicago: University of Chicago Press.
- Dudley, Kathryn Marie (1994) *The End of the Line: Lost Jobs, New Lives in Postindustrial America*. Chicago: University of Chicago Press.
- Eckstein, Susan (1990) 'Urbanization Revisited: Inner-City Slums of Hope and Squatter Settlements', *World Development* 18(2): 165–81.
- Engbersen, Godfried (1996) 'The Unknown City', *Berkeley Journal of Sociology* 40: 87–112.
- Fernandes, Luis (1998) *O sitio das drogas. Etnografia das drogas numa periferia urbana*. Lisbon: Editorial Noticias.
- Gershuny, Jonathan I. (1983) *Social Innovation and the Division of Labor*. Oxford: Oxford University Press.
- Goffman, Erving (1963) *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. New York: Simon & Schuster.
- Hannerz, Ulf (1968) 'The Rhetoric of Soul: Identification in Negro Society', *Race* 9(4): 453–65.
- Harvey, David (1989) *The Condition of Postmodernity: An Inquiry into the Origins of Cultural Change*. Oxford: Basil Blackwell.
- Henni, Amar and Marinnet, Gilles (2002) *Cités hors-la-loi. Un autre monde, une jeunesse qui impose ses lois*. Paris: Ramsay.
- Jones, LeAlan and Newman, Lloyd (1997) *Our America: Life and Death on the South Side of Chicago*. New York: Washington Square Press.
- Kornblum, William (1974) *Blue-Collar Community*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kotlowitz, Alex (1991) *There Are No Children Here: The Story of Two Boys Growing Up in the Other America*. New York: Doubleday.
- Kronauer, Martin, Vogel, Berthold and Gerlach, Frank (1993) *Im Schatten der Arbeitsgesellschaft. Arbeitslose und die Dynamik sozialer Ausgrenzung*. Berlin: Campus Verlag.
- Leonard, Madeleine (1998) *Invisible Work, Invisible Workers: The Informal Economy in Europe and the US*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Lomnitz, Larissa ([1975] 1977) *Networks and Marginality: Life in a Mexican Shantytown*. New York: Academic Press.
- Maslet, Olivier (2003) *La Gauche et les cités. Enquête sur un rendez-vous manqué*. Paris: La Dispute.
- Mele, Christopher (1999) *Selling the Lower East Side: Culture, Real Estate, and Resistance in New York City*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Pahl, Raymond E. (1989) 'Is the Emperor Naked? Some Questions on the Adequacy of Sociological Theory in Urban and Regional Research', *International Journal of Urban and Regional Research* 13(4): 709–20.
- Pattillo-McCoy, Mary (1999) *Black Picket Fences: Privilege and Peril Among the Black Middle Class*. Chicago: University of Chicago Press.
- Perrin, Évelyne (2004) *Chômeurs et précaires au coeur de la question sociale*. Paris: La Dispute.
- Pétonnet, Colette (1982) *Espace habités. Ethnologie des banlieues*. Paris: Galilée.
- Piore, Michael J. (1979) *Birds of Passage: Migrant Labor and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pred, Allan Richard (2000) *Even in Sweden: Racisms, Racialized Spaces, and the Popular Geographical Imagination*. Berkeley: University of California Press.
- Ricketts, Erol R. and Sawhill, Isabell V. (1988) 'Defining and Measuring the Underclass', *Journal of Policy Analysis and Management* 7 (Winter): 316–25.
- Sayad, Abdelmalek (1991) *L'immigration ou les paradoxes de l'altérité*. Brussels: De Boeck Université.
- Schwartz, Olivier (1990) *Le Monde privé des ouvriers. Hommes et femmes du Nord*. Paris: Presses Universitaires de France.
- Shields, Rob (1991) *Places on the Margin: Alternative Geographies of Modernity*. London: Routledge.
- Siméant, Johanna (1998) *La Cause des sans-papiers*. Paris: Presses de Sciences Po.
- Smith, Dennis (1987) 'Knowing Your Place: Class, Politics, and Ethnicity in Chicago and Birmingham, 1890–1983', in Nigel Thrift and Peter Williams (eds), *Class and Space: The Making of Urban Society*, pp. 277–305. London: Routledge and Kegan Paul.
- Soja, Edward W. (1989) *Postmodern Geographies: The Reassertion of Space in Critical Social Theory*. London: Verso.
- Stack, Carol (1974) *All Our Kin: Strategies for Survival in a Black Community*. New York: Harper & Row.
- Stedman Jones, Gareth (1984) *Languages of Class: Studies in English Working Class History 1832–1982*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sullivan, Mercer L. (1989) *'Getting Paid': Youth Crime and Work in the Inner City*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Uitermark, Justus (2003) "'Social Mixing" and the Management of Disadvantaged Neighbourhoods: The Dutch Policy of Urban Restructuring Revisited', *Urban Studies* 40(3): 531–49.
- Van Deburg, William L. (1992) *New Day in Babylon: The Black Power Movement and American Culture, 1965–1975*. Chicago: University of Chicago Press.
- Venkatesh, Sudhir (2000) *American Project. The Rise and Fall of a Modern Ghetto*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wacquant, Loïc ([1992] 1998) 'Inside the Zone: The Social Art of the Hustler in the Black American Ghetto', *Theory, Culture & Society* 15(2): 1–36.
- Wacquant, Loïc (2007) 'French working-class banlieues and Black American Ghetto: From Conflation to Comparison', *Qui Parle* 16(2): 5–38.
- Wacquant, Loïc ([2008] 2013) *Byens udstødte. En komparativ sociologi og avanceret marginalisering*. Frederiksberg: Nyt fra samfundsvidenskaberne.
- Wilson, William Julius (1996) *When Work Disappears: The World of the New Urban Poor*. New York: Knopf.
- Young, Michael and Willmott, Peter (1986 [1957]) *Family and Kinship in East London*. Berkeley: University of California Press.

Det intellektuelle franske stormvejr Loïc Wacquant besøgte Danmark forsommeren 2013. Foredrag og workshops på SFI i København, ditto på RUC i Roskilde.

Den aktuelle anledning var den danske udgivelse af hovedværket "Urban Outcasts". Nyt fra samfundsvidenskaberne "Byens udstødte. En komparativ sociologi om avanceret marginalisering" (342 sider).

Bogen er med en dansk introduktion til forfatterskabet af de danske Wacquant kendere Troels Shultz Larsen, Kristian Delica og Anders Mathiesen.

Loïc Wacquant selv har skrevet et nyt forord til den danske udgave.

Social Kritik har i flere år samarbejdet med Wacquant, et samarbejde som vil fortsætte i årgang 2013's sidste nummer 136 med oversættelsen af en meget kendt artikel fra 1997 "For an Analytic of Racial Domination".

Hidtil har Social Kritik oversat og publiceret: 'Marginalitet i storbyen' i SK nr. 52/53, 'Hensynsløs kritik af alt bestående' i SK nr. 100, *Fattigdommens fængsler* er anmeldt i SK nr. 118. Artiklen 'Den neoliberale stats opbygning: arbejdsregime, fængselsregime eller social utryghed' kan læses i SK nr. 119 og Christian Sandbjerg Hansens interview med Wacquant, 'Bourdieu's hjerte', i SK nr. 130.

For mere information se loicwacquant.net